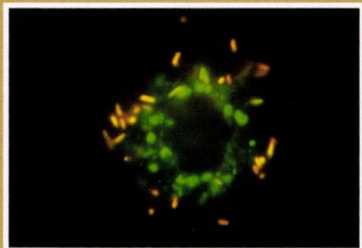

KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBÓL

Kételtűk tündöklése és kihalása

Délkelet-Franciaországban, a La Grive-közi bányák üledékekkel kitöltött karszthasadáiban még az 1970-es években érdekes állatok csontjaira bukkantak, amelyeket első leírók a sziréngőtéek őseinek gondoltak. Az első ránézésre szalamandraszerű állatokról azóta kiderült, hogy nem farkos kételtűek, hanem a kételtűek osztályán belül egy új – igaz, mára kihalt – csoportot alkotnak: az Allocaudata rendet.

Az immunrendszer sötét oldala

A szisztémás gyulladásos válaszreakció felelős nagyon sok ember haláláért a kórházakban, a fekvő betegeket ért bakteriális fertőzések gyakran vezetnek sepszishez. A „vérmérgezés” esetében a véráramba bekerült kórokozók felelősek a súlyos tünetekért, de mi válthatja ki ugyanazokat az immunrendszer aktiválódásával járó károsító reakciókat, ha nincs jelen patogén a szervezetben?

Kályhásság – a salzburgi kapcsolat

Az egykori település, Decs-Ete a Dunántúl keleti felén található, a Sárközben, a Bába vízforlása öblében. A kora Árpád-kortól létező falu a XVI. század elején bekövetkező pusztulása-kor virágzó mezőváros volt.

KITAIBEL

E számunknak a Kitaibel Pál középiskolai biológiai tanulmányi verseny anyagát adó cikke: *A skót tájszólást is megtanulják a csimpánzok*

ÉLET ÉS TUDOMÁNY

A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT HETILAPJA

Főszerkesztő: **Gözon Ákos** • Szerkesztőség: 1088 Budapest, Bródy S. u. 16. • Titkársági telefon: 327-8950; Tel/Fax: 327-8969. • E-mail: eltud@eletestudomany.hu • Postacím: 1428 Budapest, Pf. 47 • Honlap: <http://www.eletestudomany.hu> • Lapunk megtalálható a Facebookon is • Kiadja: Tudományos Ismeretterjesztő Társulat • Felelős kiadó: Piroth Eszter, a TIT Szövetségi Iroda igazgatója • Postacím: 1431 Budapest, Pf. 176 • Nyomás: Ipress Center Hungary Kft. • Felelős vezető: Lakatos Imre ügyvezető •

Index: 25 245 • ISSN 0013-6077 (nyomtatott) • ISSN 1418-1665 (online) • MagyarBrands 2014 és Magyar Örökség-díjas hetilap • Tudományos Tanácsadó Testület: Almár Iván, Antalóczi Zoltán, Bendzsel Miklós, Bod Péter Ákos, Botos Katalin, Csányi Vilmos, Falus András, Forgács Iván, Freund Tamás, Grétsy László, Hámosi József, Herczeg János, Horváth Tibor, Juhász Árpád, Kerner István, Kroó Norbert, Makara B. Gábor, Marosi Ernő, Pléh Csaba, [R. Várkonyi Ágnes], Sólyom László, Szabó Miklós, Szentgyörgyi Zsuzsanna, Szörényi László, Takács László, Tátrai Zsuzsanna, Vámos Tibor, Varga Benedek, Várhelyi Tamás • Rovatvezetők: Albert Valéria (földtudományok, mezőgazdaság), Juhari Zsuzsanna (történelem, néprajz, régészet), Pásztor Balázs (kémia, fizika, informatika) • Olvasószerkesztő: Bánsághy Nóra • Tervezőszerkesztő: Zsigmondné Balázs Ildikó • Grafikus: Lévart Tamás • Szerkesztőségi irodavezető: Lukács Annamária • Minden jog fenntartva! • A meg nem rendelt fényképekért és kéziratokért nem vállalunk felelősséget. • Előfizethető a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzletágánál a 06-80-444-444-es zöldszámon, faxon: 06-1-303-3440, e-mailben: hirlapelofozites@posta.hu, valamint levélben: MP Zrt. Hírlap Üzletág, Budapest 1008), továbbá személyesen a postahelyeken és a kézbesítőnél. • Megvásárolható a LAPKER árusítóhelyein. Lapunk korábbi számai megvásárolhatók a szerkesztőségben is. Meg nem rendelt kéziratokat és fotókat nem őrzünk meg.

Az Élet és Tudomány a Nemzeti Tehetség Program, a Nemzeti Kulturális Alap, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala és az Országos Tudományos Alapprogramok - OTKA támogatásával jelenik meg.

Nemzeti Tehetség Program

MB MAGYAR BRANDS 2014

OIKA
PUB-I 114496
PUB-I 113547

A hátlapon

A megcsönkített Földvári Aladár-barlang

Az alapításának idén 30., a világörökségi státusz elnyerésének pedig 20. évfordulóját ünneplő Aggteleki Nemzeti park területén, Bódvarákó szomszédságában található a semmivel össze nem téveszthető, csapott tetejű *Esztramos-hegy*. Belsejében egykor vasércbánya működött, geológusai tárták fel egybek között a Rákóczi-barlangot, míg a hegy tetején 1948–1996 között üzemelő kőbányának szintén egy fontos barlang feltárását köszönhetjük. A 308 méteres tengerszint feletti magasságon nyíló, mindössze 190 méter hosszú és 8 méteres függőleges kiterjedést mutató Földvári Aladár-barlang 1964-ben tárult fel.

Jóllehet a barlangok védelméről már egy 1961-es törvény rendelkezett, a Földvári-barlang sorsa 1967-ig bizonytalan volt, hiszen védetté nyilvánítása a népgazdasági érdekekkel ellentétes volt. Végül egy 50×150 méteres védőpillér kijelölése oldotta meg a kérdést, ám addigra az üreget tudatosan kifosztották, hogy megmentsék belőle azt, amit arra érdemesnek gondoltak. Bányászati módszerekkel fejtették le a képződményeket, hordták ki a tekintélyes cseppköveket. Tulajdonképpen nincs egy ép képződménye a barlangnak (ez jól látszik hátlapunk felvételén), és rengeteg a földön heverő törmelék is. Am ennek ellenére – vagy éppen ezért – rengeteg itt a látnivaló. A barlang befoglaló kőzetét a középső-triász kori világosszürke kristályos mészkő alkotja, ami jószerivel csak a barlang mennyezetén figyelhető meg, lévén az oldalfalakat vastagon borítják a képződménycsonkok.

Noha a barlang berendezéseit 1991-ben a nemzeti park munkatársai felújították, a kőbánya 1996-os leállításával megszűnt annak energiaellátása, így látogathatósága is. A barlang kizárólag szakmai csoportokat fogad.

Kép és szöveg: **LIEBER TAMÁS**

